

**INSTITUTUL DE ISTORIE „GEORGE BARIȚIU”
AL ACADEMIEI ROMÂNE
CLUJ-NAPOCA**

REZUMAT

**EVALUAREA ȘI SELECȚIONAREA DOCUMENTELOR –
IMPACTUL ASUPRA CERCETĂRII ISTORICE**

**Conducător de doctorat:
Cercetător Științific I. Dr. Susana ANDEA**

**Doctorand:
Cristian ANIȚA**

2016

Cuvinte Cheie: arhive, arhivist, arhivistica, criterii, document, evaluare, principii, selecționare, triere, valoare istorică.

REZUMAT

Acest demers a fost inițiat ca urmare a multor ani de căutări și de îndoieli asupra modului de abordare a temei. Au fost multe întrebări despre ceea ce înseamnă arhivistica. Este aceasta o știință?¹ Mai are legătură cu istoria, a cărei auxiliară a fost? Sau se îndreaptă spre o știință care se desprinde chiar și de ramura științelor umaniste și se regăsește în rândul noilor științe ale informației?² Ce definește cel mai bine știința arhivisticii?

Toate aceste interogări m-au dus către ideea că trebuie să încep de la actul fondator al unei arhive, acela fără de care nu pot avea loc celelalte operațiuni arhivistice: **Evaluarea**. Nu poți să prelucrezi și asiguri accesul la materialul documentar care nu există. Cea mai potrivită definiție a ceea ce sunt arhivele este cea legată de evaluare, atât în sensul său tradițional cât și în sens modern, de hotărârea luată în procesul de evaluare depinde soarta documentului: spre păstrare permanentă sau spre distrugere.

Este important să aducem în dezbatere problema a ceea ce păstrăm pentru viitor, să evidențiem puterea (sau slăbiciunea) arhivelor și cum acestea construiesc sau deconstruiesc³ (arhiviștii postmoderni!) memoria socială. Despre cum reușim să ne descurcăm (sau nu) cu

¹ Sunt debateri care preocupă arhiviștii din toată lumea. Un exemplu concludent este și organizarea de către celebra École des chartes din Paris alături de Asociația Arhiviștilor Francezi, în ianuarie 2003, a unei debateri la Sorbona cu titlul „L’archivistique est-elle une science? Despre aceasta vezi Christian Hottin, *L’archivistique est-elle une science?*, în „Labyrinthe” (on line), 16/2003, postat on line în 10 iunie 2008, accesat la 12 octombrie 2012, la <http://labyrinthe.revues.org/323>.

² În mediul on line de limbă engleză apare revista „Archival Science”, International Journal on Recorded Information, ISSN: 1389-0166 (Print), 1573-7519 (Online), care își propune dezvoltarea arhivisticii ca disciplină științifică autonomă. Scopul său este să acopere toate aspectele privind teoria, practica și metodologia arhivistică. În plus, explorează diferite culturi și promovează schimbul și comparația de concepte, puncte de vedere și atitudini din toată lumea. Abordarea arhivisticii este integrată, interdisciplinară și interculturală. Aria sa cuprinde întreaga paletă a proceselor de înregistrare a informației, analizate în privința formei, structurii și contextului. Pentru a-și atinge obiectivele revista atrage acele discipline științifice care se ocupă cu funcțiile documentelor și felul în care acestea sunt create, păstrate și regăsite, cu contextul în care informația este generată, administrată și folosită și cu mediul social și cultural al creării documentelor în locuri și epoci diferite.

³ Vezi Richard J. Matthews, *Is the archivist a “radical atheist” now? Deconstruction, its new wave, and archival activism*, în „Archival Science”, September 2016, Volume 16, Issue 3, p 213–260, la <http://link.springer.com/article/10.1007/s10502-015-9248-2>, accesat la 16 septembrie 2016.

această copleșitoare sarcină și cum reușim să transmitem societății importanța acesteia trebuie să ne întrebăm mereu pentru că suntem, din păcate, în situația pe care o descria un arhivist american acum mai bine de o sută de ani „Va veni timpul când ne vom trezi și vom realiza valoarea lor (a arhivelor – n.n.) și faptul că acestea trebuie să stea la baza celei mai importante părți a istoriei noastre și noi sau urmașii noștri ne vom uita cu amărăciune la rezultatele neglijenței noastre și ne vom întreba cum am putut fi atât de indiferenți față de interese istorice atât de vitale”⁴.

Cred că arhivele pot constitui un factor coagulant în definirea unui popor, în reconcilierea cu trecutul său și în construirea unui viitor bazat pe adevăr și, ca argument, am să folosesc cele spuse de arhiepiscopul sud african Desmond Tutu la Consiliul Internațional al Mesei Rotunde a Arhivelor (Conseil Internationale de la Table Ronde des Archives – CITRA) organizație a Consiliului Internațional al Arhivelor, ținut la Cape Town în 2003. Acesta a vorbit despre valoarea socială a documentelor atunci când a descris realitățile Apartheidului și a subliniat că documentele sunt cruciale pentru a ne responsabiliza. Acestea sunt indispensabile pentru descurajarea repetării unor fapte oribile și sunt un puternic imbold pentru a spune „Niciodată din nou”. Arhivele sunt un important bastion împotriva violării drepturilor omului, pentru că trebuie să ne amintim trecutul pentru a nu-l mai repeta⁵.

Prin urmare, afirmăm că această știință a documentelor – Arhivistica – este o știință teoretică și practică. Pe de o parte se ocupă cu studiul **documentelor din arhive**, iar pe de altă parte oferă instituțiilor instrumentele potrivite pentru gestionarea **tuturor documentelor**, dintre care unele vor avea șansa să ajungă și mărturie a trecutului prin păstrarea permanentă.

În acest context, teoria arhivistică internațională s-a reorientat de la ordonarea și descrierea documentelor din Arhive, la analiza proceselor care au condus la crearea lor, iar arhivistica românească este încă departe de aceste deziderate dar pe termen scurt ar fi necesară măcar o regândire a actualului sistem pentru că „un proces de evaluare călăuzit de nevoile cercetătorului forțează arhivistul să rămână, în ultimă instanță, un profet, încercând să prezică tendințele viitoare în cercetare, mai degrabă decât un analist încercând să reflecte

⁴ Citatul este dintr-un discurs din 1912 al lui Waldo G. Leland, și este reprodus de Theodore C. Blegen, *Problems of american archivists*, în „Bulletins of the National Archives”, Nr. 2, november 1936 (the conference of archivists at Chattanooga, december 28, 1935), p. 17

accesibil la <https://babel.hathitrust.org/cgi/pt?id=mdp.39015071453032;view=1up;seq=5>, accesat la 30 august 2016.

⁵ Ian E. Wilson, “*Peace, order and good government*”: *archives in society*, în „Archival Science” November 2011, Vol. 11, Issue 3, p 293–309. Publicat online: 10.12.2011, accesibil la Springerlink.com.

funcțiile, programele și activitățile creatorilor de documente și societatea largă în care acești creatori trăiesc⁶.

Atribuirea valorii presupune o activitate pur intelectuală care se bazează pe cunoștințele, judecata și decizia arhivistului. Cu alte cuvinte, „suntem chemați să stabilim, în numele generațiilor viitoare, cu interese, cu intenții, cu mentalități în cea mai mare parte necunoscute, ce înscrisuri din epocile trecute și din epoca noastră vor răspunde nevoii lor de informare istorică⁷.

Cert este că subiectul evaluării documentelor, adică a atribuirii unei oarecare valori documentelor, preocupă arhiviștii din toată lumea, care încearcă să ofere principii, criterii, metode de abordare, abordările fiind uneori contradictorii, altele divergente sau complementare. Diversitatea de opinii ne arată că nu s-a produs încă o sedimentare a subiectului, unele abordând evaluarea ca și cum ar fi ruptă de restul operațiunilor arhivistice, iar altele accentuând caracterul său integrator.

Toate acestea duc mai degrabă la multiplicarea unor întrebări decât la oferirea unor răspunsuri: Care pot fi consecințele unei alegeri de tipul evaluare pentru eliminare față de evaluare pentru păstrare? Ce interese primează când evaluăm: ale creatorului sau ale utilizatorului? Și, în consecință, evaluăm pentru necesități administrative sau pentru cele de cercetare? Ce metode trebuie adoptate pentru a obține maxim de informație din minim de documente? Cum să ții seama de toate principiile, criteriile și metodele de evaluare? Ce este evaluarea, până la urmă, misiune arhivistică sau funcție arhivistică?⁸

Analiza întregii literaturi de specialitate disponibile (abundentă în spațiul vest european și nord american și foarte săracă în spațiul românesc), precum și a practicii urmărite în documentele arhivelor românești au permis identificarea unor baze pe care s-a putut sprijini cercetarea de față. Dificultatea, pornind de la diversitatea celor scrise până în prezent, o reprezintă organizarea și sistematizarea tuturor acestor idei și oferirea unui produs coerent și utilizabil, atât ca punct de pornire pentru cercetări viitoare, cât și pentru întocmirea unor instrumente de lucru practice, care să vină în sprijinul tuturor instituțiilor publice românești în provocatoarea misiune de a gestiona cât mai eficient avalanșa de documente pe suport clasic dar și în format electronic.

⁶ Martha Kathleen McLeod, *Redrawing the boundaries of societal memory: Introducing a modified macro-appraisal approach at the Great-West Life*, University of Manitoba, p.12, la <http://www.collectionscanada.ca/libraires/index-e.html> accesat la 11.08.2010.

⁷ Adrian Adamache, *Unele aspecte ale selecționării documentelor*, în „Revista Arhivelor”, nr. 3/1989, p. 287.

⁸ Carol Couture, *Nomenclatoarele. aspecte teoretice*, în „Revista de Arhivistică”, tom IV, nr. 1-2/1998, p.17.

Așadar, scopul acestei cercetări constă în prezentarea în fața comunității științifice a acestei probleme a arhivisticii românești și, implicit, a tuturor utilizatorilor documentelor, care a provocat de multă vreme dezbateri serioase în alte zone ale lumii. Din experiența proprie de 20 ani în domeniul arhivistic pot să afirm că principala provocare pentru arhivistul român, atât cel de la Arhivele Naționale cât și cel de la creatorul de arhivă este evaluarea și eventuala selecționare a documentelor. Prin cercetarea de față intenționăm să clarificăm aceste probleme, să oferim modele, să găsim unele soluții și să oferim atât mediului științific cât și instituțiilor de arhivă publice și private un ghid atât de necesar în selecționarea documentelor. Totodată, prin prezentarea situației din România și din alte țări dorim să provocăm o dezbateră în mediul academic, să provocăm utilizatorii arhivelor să participe activ la formarea materiei prime care va sta la baza cercetărilor lor.

Pentru atingerea acestui scop s-au stabilit obiectivele prin intermediul cărora se vor identifica problemele existente în domeniu și se vor oferi soluții care, credem, vor aduce clarificările necesare privind evaluarea și selecționarea documentelor.

Un prim pas important constă în delimitarea conceptuală și adaptarea unor definiții folosite în arhivistica românească astfel încât formulările teoretice să fie utilizabile să își aibă acoperirea în activitatea practică. Fiecare definiție teoretică a unor acțiuni arhivistice va trebui să aibă acoperire în practică fie prin adoptarea unor definiții uzitate dar neconceptualizate și/sau prin preluarea unor termeni folosiți în arhivistica internațională.

Un alt obiectiv este conectarea principiilor și criteriilor de bază ale evaluării și selecționării la realitățile societății românești și preluarea din practica arhivistică internațională a acelor principii și criterii adaptabile la specificul arhivelor românești. Criteriile științifice trebuie îmbinate cu cele pragmatice (financiare) pentru a determina realist cantitatea de documente permanente ce se o poate păstra de fiecare creator de documente și, mai ales, cât își permite să cheltuiască un stat ca România pentru informația aflată între filele acelor dosare ce vor trece proba evaluării în vederea păstrării permanente.

Va fi urmărită perfecționarea principalului instrument folosit în evaluarea și selecționarea documentelor: Nomenclatorul dosarelor, întrucât actualul model impune reguli care constituie constrângeri importante pentru unii creatori de documente. Prin prezenta lucrare propunem o regândire a structurii acestuia, o flexibilizare prin care să devină un instrument de lucru viabil pentru multitudinea de forme pe care le îmbracă organizațiile contemporane.

În fine, un alt obiectiv de bază este identificarea unor principii, criterii și metode viabile de evaluare și selecționare a documentelor în funcție de genul acestora și importanța

creatorului de documente în societate. Se vor identifica acele elemente care dau specificul unor categorii de documente, urmând a fi tratate diferențiat în funcție de contextul creării lor și de încărcătura informațională.

Cu speranța că dezideratele enunțate vor fi fost atinse, trebuie să spunem că un element determinant în alegerea subiectului tezei a fost provocarea reprezentată de lipsa *abordărilor teoretice* din spațiul românesc în acest domeniu, aceasta fiind probabil prima întreprindere de această anvergură pe o temă de arhivistică, cu toate avantajele și dezavantajele presupuse de un asemenea demers științific.

Celălalt element care m-a determinat să abordez subiectul a fost situația observată în teren, adică *practica* în privința selecționării documentelor la momentul expirării termenelor de păstrare ale acestora din anii '90, când s-au „selecționat” (în fapt distrus) arhive fără discernământ, fapt ce ne determină să previzionăm un hiatus pentru această perioadă, ca și pentru perioada de sfârșit a comunismului, întrucât sub „umbrela” distrugerilor de documente provocate în decembrie 1989, precum și a distrugerilor din primii ani ai democrației românești originale, s-a ascuns acțiuni deliberate, reaua voință sau, pur și simplu, lenea și incompetența.

Fiind o cercetare fără un precedent similar, deci o lucrare care se dorește deschizătoare de drumuri pentru cât mai mulți arhiviști⁹ (pentru că numai prin contribuții bine fundamentate științific vom putea vorbi de o știință arhivistică românească) am considerat necesar să prezentăm cât mai multe aspecte privind contextul problemei abordate, funcțiile Arhivelor, ce este arhivistul contemporan, relațiile cu societatea pentru ca să arătăm în acest fel, *mutatis mutandis*, cum s-a schimbat și paradigma arhivisticii contemporane de la concentrarea pe subiect (document) la studierea contextului în care acesta a fost creat, la funcția pe care o are în organizație, la relațiile cu alte documente etc.

De aceea am acordat părți însemnate în economia lucrării definițiilor și conceptelor cu care lucrează arhivistica, terminologia de specialitate nefiind sedimentată în unele aspecte ale sale, nu doar în interiorul limbii române ci și în literatura internațională, ceea ce face ca traducerile din textele de specialitate să însemne mereu o provocare.

Am arătat apoi care sunt tendințele în arhivistica actuală, mai ales în țări în care producția de lucrări științifice cu privire la diverse probleme arhivistice este majoră și care sunt preocupările și provocările arhivistului contemporan cu privire la rolul pe care îl are în societate și la direcția în care se îndreaptă această meserie.

⁹ În domeniul teoriei arhivistice cred că se poate parafraza Ion Heliade – Rădulescu și se pot mobiliza arhiviștii cu îndemnul: Scrieți, arhiviști, orice, numai scrieți!

Fireșc, a urmat și o trecere în revistă a rădăcinilor arhivisticii europene și românești precum și sursele primare utilizabile pentru abordarea subiectului evaluării și selecționării arhivistice în România, iar trecerea în revistă a ceea ce s-a scris important în domeniu a dus la o constatare amară cu privire la contribuțiile românești.

Partea a doua a lucrării a fost dedicată relevării aspectelor aplicative prin prezentarea experienței altor țări și soluțiile adoptate la nivel internațional și apoi am propus soluții pentru România, iar în capitolul următor am oferit un stop-cadru asupra evaluării și selecționării în țara noastră, imediat după Marea Unire și ce a însemnat armonizarea a trei sisteme arhivistice diferite, bazat pe documente de arhivă în mare parte inedite, aflate în păstrarea Arhivelor Naționale Centrale și la unele structuri județene.

Înmulțirea studiilor privind evaluarea arhivistică la nivel internațional a coincis cu provocarea reprezentată de arhivele electronice, care au pus arhiviștii în postura de a reflecta asupra discursului arhivistic din ultimul secol și de a da diverse interpretări interacțiunii teoriei cu practica. Fiecare arhivist a acumulat experiență (fie că i-au citit sau nu) din principiile de bază enunțate de Muller, Feith și Fruin, din morala lui Jenkinson, din încercările lui Schelleberg de a rezolva problema volumului mare de documente create de administrația contemporană, de la Booms, Samuels și alții despre viziunea arhivistică a translării de la administrativ la social, de la Cook și ceilalți canadieni despre macro-evaluare și reșezarea principiului provenienței în lumina contextualității complexe a documentelor contemporane, iar Bearman cu speranța că se va păstra proveniența și se va putea ține evidența arhivelor electronice.

Schimbările majore în discursul arhivistic din acest secol fac necesară în continuare o dezbatere serioasă despre toate provocările, implicațiile pe care le au pentru strategiile și metodologiile arhivistice și apoi incorporarea rezultatelor în practica de zi cu zi.

Teoria arhivistică a reflectat și a evoluat odată cu societatea: de la pozitivismul european al secolului al XIX-lea la atitudinea practică presupusă de New Deal-ul american, apoi prin atenția acordată media datorită lui McLuhan în anii 1960, până la istorismul postmodern mai recent. Atunci când au anticipat diferitele schimbări teoriile arhivistice au devenit un sprijin pentru profesie și nu o slăbiciune, cei mai buni teoreticieni, care au fost capabili să recunoască schimbările majore din societate, în structurile organizatorice și în tehnologiile de păstrare a documentelor, au integrat impactul acestor schimbări în gândirea și în munca arhivistică.

Trebuie să menționăm că istoria gândirii arhivistice nu a avut o evoluție liniară cu școli și teoreticieni care au tot urcat într-un proces cumulativ până la un consens al teoriei

arhivistice. Povestea arhivisticii este un amestec de idei contradictorii existând în același timp sau chiar amestecate, cu teoreticieni care au exagerat diferențele mai mult decât ideile fundamentale comune sau care și-au schimbat ideile în funcție de circumstanțe.

Este esențial pentru arhivistica românească să găsim resursele ca cercetările în domeniu să se înmulțească, pentru a ne conecta la dezbaterile majore ale profesiei, pentru a oferi soluții viabile societății românești atât cu privire la evaluare cât și la alte teme arhivistice.

Mi-am pus mereu problema cum ar putea arhiviștii să găsească o „soluție reală” la problema evaluării? Cum să rezolve cheia de boltă a profesiei? Dacă nu doresc să-și piardă în viitor obiectul muncii în favoarea specialiștilor în informatică, dacă nu doresc ca arhivele să se transforme în depozite de curiozități antice, atunci trebuie să depună eforturi să depășească cea mai mare provocare a profesiei: de a reduce cantitatea în creștere de documente până când va avea o formă de moștenire documentară utilizabilă și depozitabilă. Este clar că doar prin control fizic și intelectual asupra acestei vaste cantități de material arhivistic obținut prin procesarea de date nu avem o soluție. Scopul poate fi atins doar când în procesul evaluării arhiviștii vor fi capabili să evalueze arhivele în conformitate cu principiile care le permit să facă judecăți de valoare concrete. În același timp trebuie să ne gândim că arhivele oricărui stat au responsabilitatea de documenta nu numai activitățile oficiale ale instituțiilor publice, ci și materiale arhivistice neoficiale, întrucât doar documentele guvernamentale nu înseamnă reflectarea întregii vieți istorico-politice¹⁰

Astfel extinderea subiectivității arhivistice și condiționarea socială este evidentă pentru că în comportamentul lor arhiviștii sunt prinși între determinismul social și libertatea de gândire și de acțiune dată de experiența proprie de viață modelată de mediul social în care au trăit. De aici rezultă că istoricii alți cercetători își vor întemeia scrierile „obiective” pe această fundație¹¹ (sau nu!).

Toate aceste idei și schimbări au mutat greutatea teoriei (și practicii) de la document la contextul funcțional din spatele documentului. Această nouă paradigmă înlocuiește preocupările tradiționale ale profesiei pentru actele fizice (adică acele acte pe care le ai fizic în depozitul de arhivă) cu o nouă preocupare pentru context, scopuri, relații, funcționalitate și răspundere pentru document, pentru creatorul său și procesul prin care l-a creat, indiferent unde acestea apar.

¹⁰ Hans Booms, *Society and the Formation of a Documentary Heritage: Issues in the Appraisal of Archival Sources*, în „Archivaria” 24 (Summer 1987), p. 101.

¹¹ *Ibidem*, p. 106.

În ultimii zece ani oamenii de știință și practicienii din vestul Europei, din America de Nord și din Australia au rafinat și rearticulat baza conceptelor arhivistice. Scrierile despre evaluare au introdus termeni noi ca macro-evaluare, analiză funcțională și analiza contextului. Codificările presupuse de descrierea arhivistică cunosc o schimbare radicală, iar funcții arhivistice fundamentale incorporează termeni tehnici ca DTD (Document Type Definition)¹² sau XML (Extensible Markup Language)¹³ în dicționarele arhivistice. Poate cel mai important impact asupra limbajului arhivistic și a limitelor profesiei rezultă din provocarea arhivelor electronice. E-documentele obligă arhiviștii să colaboreze cu alte discipline și, ca urmare, se adoptă în arhivistică termeni din tehnologia informației, din media și din științele administrative. Deja arhiviștii au pășit pe terenul încă nesigur al documentelor digitale și au început să se familiarizeze cu unele aspecte ale tehnologiei folosite pentru a înregistra și a autentifica documentele electronice, cum ar fi elemente de cifrare și chei de criptare și scheme de codificare. În același timp alte profesii au adoptat – uneori corect, alteori nu – termeni arhivistici ca depozitare (în engleză storage) sau copie de rezervă (în engleză backup).

Cred că la nivel fundamental conceptele de bază privind documentele și păstrarea documentelor nu sunt depășite, chiar dacă limbajul documentelor este încă legat de teritoriul hârtiei, subliniind aspectele fizice în fața caracteristicilor funcționale. Provocarea pentru arhiviști este să reconecteze caracteristicile esențiale ale conceptelor arhivistice în termeni care să aibă sens în mediul vast și diferit al sistemelor electronice.

Având în vedere direcția în care se îndreaptă, în prezent, arhivistica, devine tot mai evident rolul formator, modelator al acesteia, în sensul că societatea/cercetătorii/utilizatorii primesc, se informează și se formează, în funcție de ceea ce Arhivele păstrează și le pun acestora la dispoziție. Prin urmare, evaluarea și selecționarea arhivelor rămân marile provocări ale arhivisticii contemporane, un proces ce determină traseul documentului: spre uitare sau spre un viitor în care, printre altele, are și marea calitate de martor al trecutului.

¹² A Document Type Definition (DTD) – defines the legal building blocks of an XML document. It defines the document structure with a list of legal elements and attributes.

Definiția Genului de Document – definește componentele legale din care este constituit un document XML. Definește structura documentului printr-o listă a elementelor și atributelor legale.

¹³ Extensible Markup Language (XML) is a simple, very flexible text format derived from SGML (ISO 8879). Originally designed to meet the challenges of large-scale electronic publishing, XML is also playing an increasingly important role in the exchange of a wide variety of data on the Web and elsewhere.

Limbajul Extensibil de Marcare este un format de text simplu și foarte flexibil derivat din SGML (ISO 8879). Construit inițial pentru a face față provocărilor publicațiilor electronice din ce în ce mai mari. XML joacă de asemenea un rol din ce în ce mai important în schimbul unei mari varietăți de date pe Web și în alte medii.

În final, îmi exprim convingerea că această lucrare va determina mai mulți arhiviști să se aplece cu mai mare atenție asupra propriei profesii, să-i caute resorturile teoretice și să publice studii de valoare care, treptat, să poată duce spre apariția unui tratat de arhivistică românesc sau măcar a unui manual arhivistic bine făcut care să înlocuiască măcar o parte din cele existente, întrucât unele dintre ele nu corespund unor minime standarde profesionale.

CUPRINS

I. Cuvânt Introductiv	p. 7
II. Metodologie	p. 12
III. Știința Arhivistică actuală și profesia de arhivist	p. 18
IV. Începuturile Arhivelor din Europa și din spațiul românesc	p. 27
IV.1. Scurtă istorie a arhivisticii „europene”	p. 27
IV.1.1. Începuturile	
IV.1.2. Arhivele Moderne	
IV.2. Arhivele în România – de la arhive la destinatar la Arhivele Statului (Naționale)	p. 34
IV.2.1. Țara Românească și Moldova	
IV.2.2. Transilvania	
V. Definiții și delimitări conceptuale	p. 52
V.1. Arhivistica	p. 52
V.2. Arhiva	p. 55
V.3. Arhivist – Arhivar	p. 63
V.4. Selecționarea	p. 68
VI. Izvoarele privind evaluarea și selecționarea documentelor în România	p. 75
VI.1. Acte Normative	p. 75
VI.2. Documente	p. 98
VII. Istoriografia evaluării și selecționării	p. 106
VII.1. Preliminarii	p. 106
VII.2. Manualul olandez din 1898 – definirea principiilor arhivistice	p. 107
VII.3. Contribuția britanică	p. 109
VII.4. Primele contribuții de pe continentul european	p. 113
VII.5. Specificitatea americană	p. 114
VII.6. Tușa franceză	p. 121
VII.7. Analiza instituțiilor sociale și evaluarea funcțională a documentelor: Spre o vedere mai largă asupra Arhivelor	p. 122
VII.8. Arhivele viitorului	p. 129
VII.9. Abordarea temei în România	p. 132
VIII. Evaluarea – Un concept nou al arhivisticii românești? Punerea în practică a evaluării – Metode de selecționare	p. 143

VIII.1. Generalități	p. 143
VIII.2. Evoluția conceptului de Evaluare arhivistică	p. 146
VIII.2.1. Germania	
VIII.2.2. Anglia	
VIII.2.3. SUA	
VIII.2.4. Canada	
VIII.2.5. Evaluarea la nivel internațional – Propunerea CIA	
VIII.3. Propuneri privind evaluarea arhivistică în România	p. 161
VIII.3.1. Principii ale evaluării	
VIII.3.2. Valoarea, funcțiile și criteriile de evaluarea a arhivelor	
VIII.3.3. Metode de selecționare	
VIII.3.4 Nomenclatorul arhivistic	
VIII.4. Câteva aspecte practice	p. 166
VIII.5. Încheiere... și o propunere	p. 168
IX. Selecționări și distrugeri de arhive în România reflectate în documente	p. 170
IX.1. Context	p. 170
IX.2. Evaluarea și selecționare în România Mare. Cu cine și în ce condiții	p. 173
IX.2.1. Preliminarii	
IX.3. Problema evaluării și selecționării documentelor din provinciile reunite	p. 177
IX.3.1. Basarabia	
IX.3.2. Bucovina	
IX.3.3. Transilvania	
IX.4. Un caz din Vechiul Regat: Arhivele din Oltenia	p. 217
Concluzii	p. 230
Anexe	p. 236
Bibliografie	p. 264